

WENGER SÁNDOR
1916—1983

Hosszantartó, súlyos betegség után, életének 67. évében, 1983. július 17-én elhunyt WENGER SÁNDOR a Természettudományi Múzeum Embertani Tárának (1979. augusztusától) nyugalmazott osztályvezető-helyettese.

Debrecenben született, 1916. július 19-én. Egyetemi képzettségét a Kolozsvári Egyetemen szerezte, ahol az Embertani Intézetben DR. MALÁN MIHÁLY professzornál 1940—1944 között gyakornok, majd tanársegéd volt. 1945. januárjától részt vett a Magyar Nemzeti Múzeum, továbbá a Növénytár anyagának átrendezésében, illetve költöztetésében, valamint az ember-tani gyűjtemény kialakításában, a TTM Embertani Tárának berendezésében. DR. NEMESKÉRI JÁNOS osztályvezető irányításával két évtizeden keresztül vett részt az ország 41 lelőhelyén az antropológiai leletek mentésében. Tevékenységének ebben a periódusában a központi (tári) és a megyei (Pécs, Győr, Veszprém, Székesfehérvár, Debrecen) embertani gyűjtemények gondozásában, nyilvántartásában vett részt. Éveken keresztül az Embertani Tár gyűjteményének nyilvántartás-felelőse volt. 1945—1965 között intenzív népszerűsítő tevékenységet folytatott. Előadásokat tartott a TIT szabadegyetemi kurzusain, üzemekben, ásatások alkalmával, rádióban és a televízióban. Több éven keresztül a TIT Budapesti Szervezete Biológiai — Agrártudományi Munkabizottságának elnöke volt. Részt vett a TTM központi emberszármazási kiállításainak (1955, 1962) előkészítésében. Ezeken a kiállításokon több mint száz alkalommal tartott tárlatvezetést. Számos népszerűsítő tanulmányt készített az antropoz genezis és az emberfajták témaköréből. 1950—1955 között részt vett a budapesti egyetem-hallgatók testalkatvizsgálataiban, az adatok statisztikai feldolgozásában, értékelésében, másrészt a bodrogközi etnikai antropológiai kutatásokban.

A múzeumban különböző társadalmi tisztségeket töltött be. 1962—1973 között a Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztálya Intézőbizottságának volt a tagja. A Szakosztályban több előadást tartott.

A szegedi József Attila Tudományegyetem Embertani Tanszékén doktorált 1966 decemberében, *summa cum laude* minősítéssel.

Tevékenységének második periódusában (1965—1979) fokozott figyelmet fordított a gyűjteményanyag feldolgozására és a vonatkozó módszertani problémákra. Számos publikációja váltott ki érdeklődést a külföldi antropológuak körében, amelyet többek között H. VALLOIS, I. SCHWIDETZKY, M. C. CHAMLA, V. P. ALEXEJEV, K. GERHARDT, J. JELÍNEK elismerő ismertetései bizonyítanak. WENGER SÁNDOR részt vett két hazai embertani szimpozionon (1959, 1967) és az V. Nemzetközi Finnugor Kongresszuson (Budapest 1975). Érdeklődése főleg a francia, az olasz, az osztrák és a román embertani kutatások iránt nyilvánult meg. E vonatkozásban több előadást tartott az Embertani Tár kollokviumain. Két alkalommal volt Romániában, ahol leletmentéseken és intézményi konzultációkon vett részt (1956, 1958). Számos nemzetközi kongresszusra kapott meghívást, de azokon nem vett részt.

WENGER SÁNDOR tudományos tevékenységét 11 avarkori, 7 római kori, 3 Árpád- és középkori temető embertani leleteinek összehasonlító értékelése és publikálása jelzi. Nevéhez fűződik további két tanulmány a külföldi anatómiai variációkról, egy külföldi monográfia ismertetése és egy kraniológiai módszertani tanulmány, a Giardina-index adaptációja. Régész kollégák kérésére számos temető embertani leletanyagának életkor- és nemmeghatározását is elvégezte. Leletpublikációinak kevés száma mellett azonban figyelmet érdemel azok terjedelme, részletes dokumentáltsága. Közel négy évtizedes tevékenységében kb. 2500 egyén osteológiai hagyatékát vizsgálta (kb. 800 tipográfiai oldal). Tanulmányaiban következetesen alkalmazta LIPTÁK PÁL taxonómiai módszerét. Számos esetben gondolatébresztőek voltak interpretációi. Elég utalni itt BARTUCZ LAJOSNAK a WENGER által feldolgozott szentes-kajáni avarkori populációval kapcsolatos taxonómiai revíziójára.

WENGER SÁNDOR alkotói tevékenysége a hazai antropológia kutatástörténetének figyelemre méltó fejezetét képezi.

Dr. Tóth Tibor

Dr. Wenger Sándor publikációi

- 1952: Contributions a l'anthropologie des avars en Hongrie (Le cimetière d'Alattyán-Tulát). — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 44, 205—212.
- 1953: L'antropologie du cimetière de Jánoshida — Tótképuszta. — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 45, 231—244.
- 1955: Szentcs-Kaján népvándorláskori népességének embertani típusai (VII—VIII. szd.). (Types anthropologiques de la population de Szentcs-Kaján provenant de VII—VIIIe siècles). — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 47, 391—410.
- 1956a: Les découvertes anthropologiques de Kunszentmárton provenant de la période avare. — *Cran.Hung.*, 1 (2), 53—59.
- 1956b: Nouvelles découvertes au Tiszántúl (au delà de la Tisza) provenant des temps avars. — *Cran.Hung.*, 1 (1), 17—24.
- 1957: Donnée ostéométriques sur le matériel anthropologique du cimetière d'Alattyán-Tulát, provenant de l'époque avare. — *Cran.Hung.*, 2 (1), 1—55.
- 1958: Az antropológia helyzete Romániában (Voyages d'études dans la République Populaire Roumaine). — *Anthr.Közl.* 2, 123—132.
- 1963: Die metrischen Befunde des Schädelmaterials; Metrische Characterisierung des Skelettmaterials. — in: NEMESKÉRI, J. (Hg.): *Die spätmittelalterliche Bevölkerung von Fonyód*. — *Anthrop.Hung.* 6, 137—145. (DEZSŐ, Gy.—WENGER, S. társszerzőségeben írott tanulmány)
- 1966: Anthropologie de la population d'Előszállás-Bajcsihegy provenant des temps avars. — *Anthrop.Hung.*, 7 (1—2), 115—206.
- 1967: Adatok az avarkor népességének antropológiájához (Data to the anthropology of the population in the Avar-Age). — *Anthrop.Közl.*, 11, 199—215.
- 1968a: Data to the anthropology of a Late Roman Period population in the SE Transdanubia. — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 60, 313—342.
- 1968b: Data to the anthropology of the Avar Period population of the Transdanubia. — *Anthrop.Hung.*, 8, 59—96.
- 1970: Data to the anthropology of the Early Árpadian Age population of the Balaton Area. — *Anthrop.Hung.*, 9 (1—2), 63—145.
- 1971a: Anthropological data to the Árpadian Epoch population at the Great Bend of the Danube in Hungary. — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 63, 421—432
- 1971b: Contributions à l'anthropologie de la population Hongroise du Moyen Age. — *Anthrop.Hung.*, 10, 91—158.
- 1972a: Anthropological examination of the osteological material deriving from the Avar Period cemetery at Tiszavasvár (Hungary). — *Anthrop.Hung.*, 11, 5—81.
- 1972b: Data to the anthropology of the Avar Period population in the Northern Plains, Hungary. — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 64, 401—413.
- 1973: NECRASOV, O. (1971): Originea și evoluția omului. (Az ember származása és evolúciója. Acad.Rep.Soc.România kiadása, București 1971., 276 oldal.), (Könyvismertetés). — *Anthrop.Közl.* 17, 167—168.
- 1974a: Anatómiai variációk magyarországi paleoantropológiai leleteken (Anatomical variations in some palaeoanthropological finds from Hungary). — *Anthrop.Közl.*, 18, 229—233.
- 1974b: Craniomorphological anomalies in the historical populations of the Central Danubian Basin. — *Ann.Hist.-nat.Mus.Nat.Hung.*, 66, 413—427.
- 1974c: Déldunántúl avarkor népességének embertani problémái (On the anthropological problems of the Avar Age populations in the Southern Transdanubia). — *Anthrop.Hung.*, 13, 5—86.
- 1975: Palaeoanthropology of the population deriving from the Avar Period at Fészerlakpuszta (Transdanubia). — *Anthrop.Hung.*, 14, 57—110.
- 1976—77: Analyses anthropologiques de nouvelles découvertes de Keszthely (Transdanubia) provenant de l'époque avare. — *Anthrop.Hung.*, 15, 125—190.
- 1978—79: The application of a new combined index in Home anthropology. — *Anthrop.Hung.*, 16, 117—123.

A bibliográfiát összeállította: Dr. Tóth Tibor